

de uitvoering ervan op papier hertekenen, voegen ze tegelijkertijd elementen toe, die uit de ontwerpworkshops en de discussies met de actiegroep naar voren kwamen. Het laatste beeld van deze set registreert een tweede verschuiving in de collectieve waarneming van de Blauwe Ruimte, en een stap in het proces van (co)constructie: vanaf dit moment heeft het bureau Eurometropool het woord 'ruimte' vervangen door het woord 'park', terwijl in het beeld het conceptuele onderscheid tussen een *kaart* en een *plan* begon te vervagen.⁶ Het beeld wordt daardoor een explicieter ontwerpgerichte representatie, terwijl de term *plan* niet (alleen) verwijst naar de procedures van het traditionele 'masterplan' of 'bestemmingsplan', maar ook zinspeelt op een meer projectieve morfologische tekening.⁷ In die zin maakt het *plan* van het Blauwe Park – ook al is het onvoltooid en onvolmaakt – een ruimte zichtbaar die tegelijk procedureel en fysiek is. Enerzijds wordt het Blauwe Park als een lopend proces geschetst door een reeks macro- en micro-interventies, zoals de voltooiing van een fietspad, de plaatsing van een nieuwe brug, de selectie van de stations die in aanmerking komen als toegangspunten tot het park of de invoering van een 'blauwe' bewegwijzering. Het Blauwe Park als fysiek park daarentegen is een bestaande, maar dan wel nauwkeurig geselecteerde opeenvolging van ruimten, zoals regionale parken, bossen, verlaten steengroeven, lokale monumenten of verschillende soorten diensten, verenigd door de nabijheid van water en de verbeelding van een 'Eurometropolitain parksysteem' dat eenvoudig zou kunnen worden gebruikt zoals het op het plan staat.

Onthullende beelden

Ondanks de verscheidenheid aan soorten, materialen en zelfs auteurs, tonen deze beelden de voortschrijdende constructie van een gemeenschappelijk idee, namelijk een park dat geleidelijk aan wordt gedefinieerd door een selectie van verschillend verstedelijkte waterlandschappen en dat voortdurend wordt verwijnd door de expedities, workshops, seminars en debatten. Terwijl onze missie eindigde met een gedeelde, beredeneerde, weliswaar schematische voorstelling van het Blauwe Park als kans, kwam de aanleg van het park zelf als ruimte op de politieke agenda van de verschillende instellingen te staan. Het Blauwe Park als karteringsproject is dus vooral een project van openbaring, van bekrachtiging van *impliciete* geografieën om gefragmenteerde geografieën te verbinden.⁸ Binnen dit proces engageert de Blauwe Ruimte het vermogen van *mapping*, op en door de verschillende schaalniveaus heen.⁹ Door het lokale en regionale voortdurend met elkaar te verweven, komt *mapping* hier naar voren als een operatie die een opeenvolging van ruimten selecteert, verbindt en uiteindelijk *beschrijft*.¹⁰ De kaart overschrijdt niet alleen de administratieve grenzen en de traditionele schaal van de planningsinstrumenten, maar overstijgt vooral de verbeelding door haar buitengewoon grote dimensies. Uiteindelijk worden door de Blauwe Ruimte als *mapping*-operatie: kaarten met de macht van fysieke objecten, van een fysieke ruimte 'van verbinding' van belanghebbenden, van scenografie voor institutionele discussies, en uiteindelijk van representaties die in staat zijn posities de goede kant op te richten en een gemeenschappelijke politieke agenda (opnieuw) vorm te geven.

Vertaling: Bruno Notteboom

6

Beeld gepresenteerd in Roubaix, Wereld Water Dag, Eurometropool, 22 maart 2018.

7

Jil Desimini en Charles Waldheim, *Cartographic Grounds: Projecting the Landscape Imaginary* (New York: Princeton Architectural Press, 2016), 11. In deze tekst claimen de auteurs een heroriëntatie op *kaart* en *plan* als gelijkwaardige projectieve, gedetailleerde onderzoeksmethoden.

8

Giuseppe Dematteis, *Progetto implicito: il contributo della geografia umana alle scienze del territoriale* (Milaan: FrancoAngeli, 1995).

9

James Corner, 'The Agency of Mapping: Speculation, Critique and Invention', in: Denis Cosgrove (red.), *Mappings* (Londen: Reaktion Books, 1999), 213-252.

10

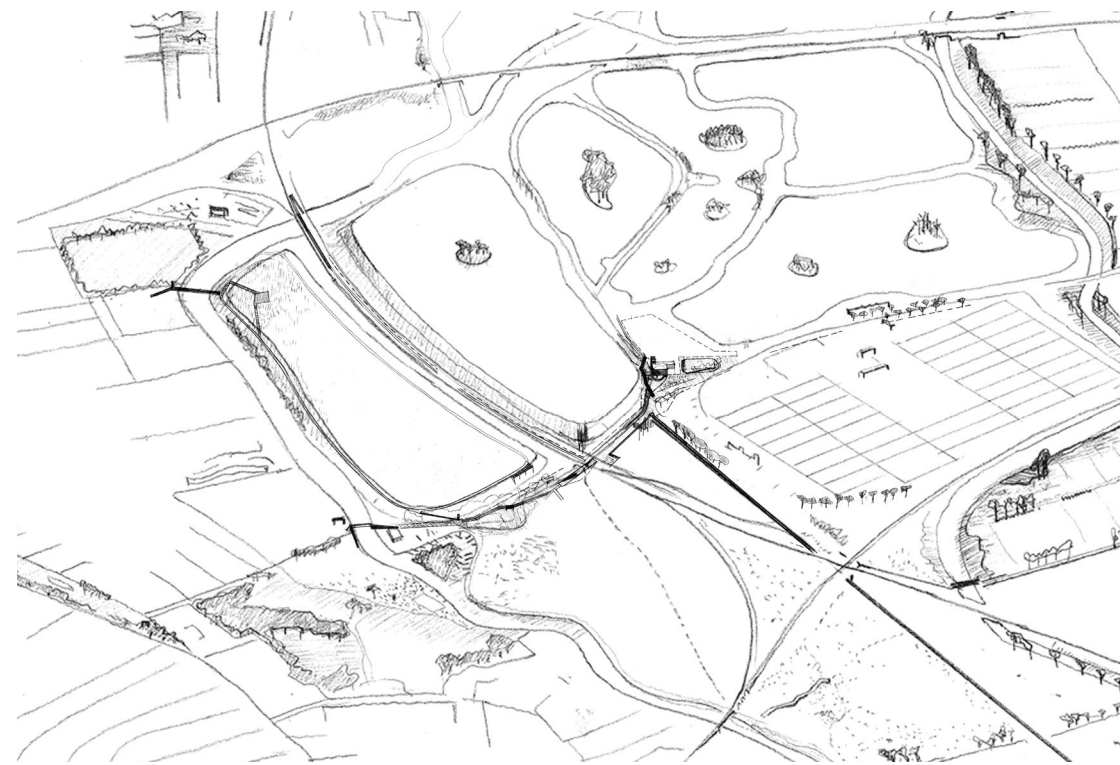
Voor beschrijving als ontwerp-project, zie: André Corboz, 'La descrizione tra lettura e scrittura' (2nd International Conference on Urbanism: 'Describing territories', Prato, 30 maart 1995); later gepubliceerd als: 'La description: entre lecture et écriture', in: André Corboz, *Le Territoire comme palimpseste et autres essais* (Parijs: Les éditions de l'imprimeur, 2001).

William Mann, Witherford Watson Mann Architects

Upper Lee Valley, London

'The Lee Valley' has long served as a bureaucratic shorthand for a tangled set of problems and opportunities at London's eastern edge. This toponym bundles together infrastructure, industry, recreation, deprivation, pollution and development. The valley itself can barely be perceived: it is flat and cut up by fences and raised reservoirs, further fragmented by conflicting ambitions of governance and imaginary. In 2009, together with Jonathan Cook Landscape Architects, Witherford Watson Mann Architects was commissioned by a coalition of stakeholders – the Greater London Authority, the four neighbouring boroughs, national agencies for flood defence, ecology and canals, the water company and the Regional Park Authority – to prepare a Landscape Strategy for 20 km of the Upper Lee Valley.

On starting such a vast project, with many partners, the earliest meetings are the hardest. There is the unrealistic expectation that you will understand the questions quickly, perhaps even bring proposals. This is a trap: since half-formulated ideas will be picked apart, and you cannot speak to an audience whose concerns you do not yet understand. Instead, we presented analytic maps, information on other linear parks, photographs and interviews with users. Listening carefully to the stakeholders' reactions, it was clear that each of them viewed the area in terms of their own territory and discipline, and didn't have a strong sense of the whole. While they were determinedly upbeat about their own initiatives, they were uncertain about the scope for co-ordination. Conversely, interviewees experienced the spaces as a seamless whole, and were deeply aware of the symbiotic relation between different uses.

Witherford Watson Mann Architects, area drawing of Spring Hill to Coppermill Lane / gebiedstekening van Spring Hill tot Coppermill, Lee Valley Landscape Strategy, 2009

Upper Lee Valley, Londen

De term 'Lee Valley' is een bureaucratisch stopwoord voor de wirwar van problemen en kansen aan de oostrand van Londen. Het toponiem staat voor infrastructuur, industrie, recreatie, armoede, vervuiling en ontwikkeling. De vallei zelf is nauwelijks waarneembaar: het land is vlak, doorsneden met hekken en hoge waterreservoirs, en raakte verder versplinterd door de tegenstrijdige ambities van bestuur en verbeelding. In 2009 kregen Witherford Watson Mann Architects en Jonathan Cook Landscape Architects van een coalitie van belanghebbenden – de Greater London Authority, de vier aangrenzende gemeenten en een aantal landelijke instanties voor overstromingspreventie, ecologie en kanaalbeheer, het waterbedrijf en de Regional Park Authority – de opdracht een landschapsstrategie op te stellen voor 20 km Upper Lee Valley.

Bij de start van een dergelijk grootschalig project, met veel partners, zijn de eerste bijeenkomsten het moeilijkst. Men heeft de onrealistische verwachting dat je de vragen snel zult begrijpen, misschien zelfs voorstellen zult doen. Dit is een valkuil: van half geformuleerde ideeën laat men geen spaan heel. Het is onmogelijk een groep mensen aan te spreken, als je hun zorgen nog niet begrijpt. In plaats daarvan bestond onze presentatie uit analysekaarten, informatie over andere lineaire parken, foto's en interviews met gebruikers. Door goed te luisteren naar de reacties van de belanghebbenden werd al snel duidelijk dat ze het gebied allemaal opvatten in termen van hun eigen territorium en discipline, en geen duidelijk beeld hadden van het geheel. Men was vastberaden optimistisch over de eigen initiatieven, maar onzeker over mogelijke coördinatie. De geïnterviewde personen daarentegen ervoeren de betreffende ruimte als een naadloos geheel en waren zich sterk bewust van de symbiotische relatie tussen de verschillende vormen van gebruik.

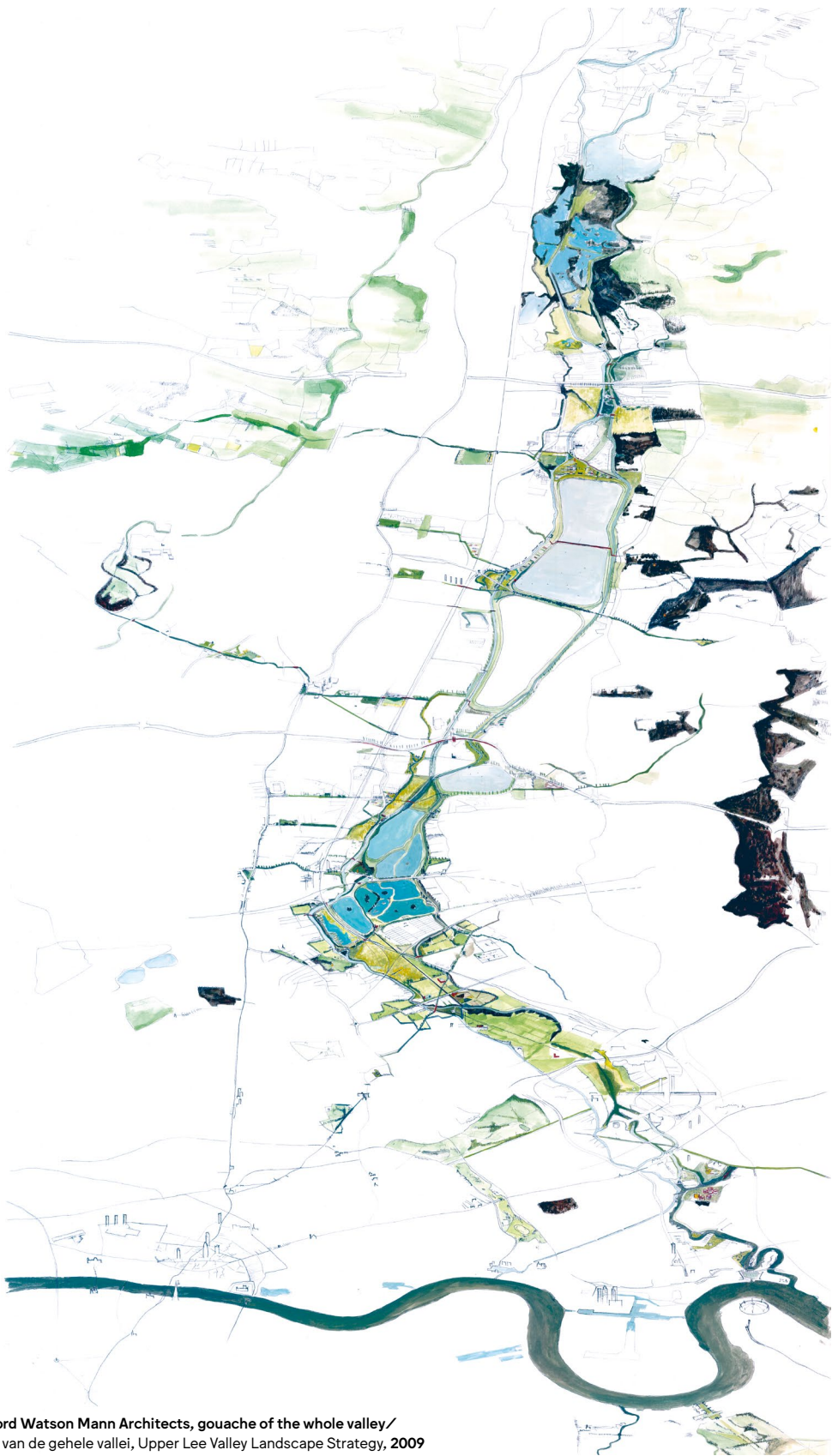
Deze institutionele discussie over de relatie tussen de verschillende elementen was niet alleen noodzakelijk, maar daarmee wonnen we ook tijd om het gebied te leren kennen. Elke week bezochten we een deel van de vallei te voet of per fiets en probeerden we specifieke kenmerken en dynamieken te begrijpen. Zo stelden we geleidelijk aan een mentale lappendeken van het geheel samen. Aan elk bezoek hielden we een aantal mogelijke verbeterpunten over, op zich allemaal bescheiden, omdat zowel het economische klimaat als de omvang van het gebied een acupuncturale aanpak suggereerde, maar uiteindelijk hadden we een groot aantal spelden op de kaart staan.

De keuze voor onze manier van representatie was intuïtief, maar ook gebaseerd op jaren van – min of meer fragmentarische – verkenning van niet-perspectivisch tekenen, zoals bijvoorbeeld in Chinese scheve projecties. We maakten een ruw overzicht in vogelvluchtprojectie door een digitale kaart in de hoogte te halveren – zodat de x-as op schaal bleef, de y-as werd gecompriëerd en de z-as op en neer kon worden geprojecteerd om hoogte en diepte aan te brengen. Op deze gemanipuleerde digitale kaart heb ik een vel overtrekpapier gelegd waarop ik de topografie in potlood heb weergegeven – ik begon met een leeg vel en daar heb ik een minimale set vectoren, knooppunten en velden aan toegevoegd. Het cartografisch raster verdween en er ontstond een lossere matrix van infrastructuur als schering en inslag: de wegen die de vallei van oost naar west doorsnijden, vormen repeterende horizonten; de vertakkingen van de rivier suggereren uiteenlopende en convergerende perspectieven.

In de eerste plaats brengt zo'n vogelvluchttekening de ervaring van de plek in herinnering, in de tweede plaats dient zo'n tekening om die ervaring te

Witherford Watson Mann Architects, composite of multiple area drawings from Lea Bridge Road to Ponders End/
samenvoeging van meerdere gebiedstekeningen van Lea Bridge Road tot Ponders End, Upper Lee Valley Landscape Strategy, 2009

Wetherford Watson Mann Architects, gouache of the whole valley/
gouache van de gehele vellei, Upper Lee Valley Landscape Strategy, 2009

This institutional discussion about the relation between elements was necessary in itself, but also bought us time to explore the area. Every week, on foot or bicycle, we would visit a section of the valley, trying to grasp specific characteristics and dynamics, gradually assembling a mental patchwork of the whole. We came away from each visit with possible improvements, all individually modest, since both the economic climate and the scale of the area suggested an acupunctural approach: we ended up with many pins in play.

Our choice of representation was intuitive, but drew on years of piecemeal exploration of non-perspectival drawing, for example in Chinese oblique projections. We formed a rough bird's-eye projection by squashing a digital map by 50 per cent in height – so the x-axis stays to scale, the y-axis is compressed, and a z-axis could be projected up and down to give height and depth. Taking this doctored digital map, and overlaying a sheet of tracing paper, I picked out the topography in pencil, starting from an empty page and building up a minimal set of vectors, nodes and fields. The cartographic grid disappeared, and a looser matrix of infrastructures emerged as warp and weft: the east-west roads across the valley form repeating horizons, the branches of the river hint at diverging and converging perspectives.

The first use of these bird's-eye drawings for the architect is mnemonic, the second digestive. In the studio, your memory of the distant place is revived; the sheets are A1, so they envelop your field of vision. Although your eye hovers over this land, your hand retraces your walk, opening up other memories and impressions. The digestive quality of such hand drawings comes from your awakened consciousness as you trace, question and disentangle the elements of the landscape: engineered straight lines, smooth manufactured curves, unexplained interruptions and complex natural forms. If you have not walked the landscape, and you have not drawn it, you have not understood it. Around the multiple Rivers Lee/Lea, where existing watercourses have been harnessed and corrected for power, transport, water supply, flood management or drainage of effluent, and where a patch of grass may be ancient marshland, dispersed bomb rubble, landfill or park, it is essential to observe fine distinctions.

With memory and understanding engaged, the imagination interpolates and extrapolates: a new path on the line of the aqueduct, another following the old meanders, a bridge across the stream to cross into the reservoir compound; inverting and appropriating objects in the landscape, so that an eye-catcher, an old chimney, is transformed into a viewing tower; re-wilding and community cultivation; a new youth hostel, the relocation of the sailing clubhouse. The complexities of the urban landscape are filtered through the individual consciousness, but represented in almost ego-less form, with just hints of human presence.

The experiential quality and neutral viewpoint of these drawings seemed to prompt the stakeholders to both engagement and detachment. We reviewed several project areas at each meeting, and out of localised and specific responses a series of threads emerged. The multifunctional nature of proposals developed: for example the tributary streams need more flood-storage capacity, and this could be accommodated in local parks while enhancing their landscape character. Proposals were further developed through one-on-one consultations with every stakeholder, enabling us to adjust to the many constraints and to incorporate their projects, which were integrated as links in a wider chain. Holding the pencil, I was as much scribe as author. Design was not something sudden, fixed and personal, but was rather gradual, collective and open-ended.

Considering how to communicate the strategic dimension, we realised that our compressed projection could be indefinitely extended; the parts we had

verwerken – dat is het nut ervan voor ontwerpers. In de studio wordt je herinnering aan de verre plek nieuw leven ingeblazen; het formaat van de vellen papier is A1, dus ze vullen je blikveld. Hoewel je blik over het land scheert, keert je hand op zijn schreden terug, wat allerlei herinneringen en indrukken oproept. De verwerkingsmogelijkheden van zulke, met de handgemaakte tekeningen komen voort uit je bewustzijn dat ontwaakt, terwijl je de elementen van het landschap overtrekt, ondervraagt en ontwart: kunstmatige rechte lijnen; gladde, geproduceerde bochten; onverklaarbare onderbrekingen, en complexe natuurlijke vormen. Als je niet door het landschap hebt gelopen, als je het niet hebt getekend, dan heb je het niet begrepen. Rondom al die verschillende Rivers Lee/Lea, waar bestaande waterlopen zijn geharnast en gecorrigeerd voor stroomopwekking, transport, watervoorziening, overstromingsbeheer of afvoer van rioolwater, en waar een lap gras kan bestaan uit oud moerasland, opgeslagen oorlogspuin, een vuilstort of een park, is het van essentieel belang om kleine verschillen te onderscheiden.

Als het geheugen en het verstand actief zijn, dan interpoleert en extrapoleert de verbeelding, bijvoorbeeld een nieuw pad in lijn met het aquaduct, een ander pad dat de oude meanders volgt, een brug over de beek om het reservoir-complex te bereiken; het omkeren en toe-eigenen van objecten in het landschap, bijvoorbeeld een blikvanger, een oude schoorsteen, die is getransformeerd tot een uitkijktoren; het aanmoedigen van verwildering en gemeenschappelijk gedeelde volkstuinten; een nieuwe jeugdherberg, de verhuizing van het clubhuis van de zeilvereniging. De ingewikkeldheid van het stadslandschap wordt gefilterd door het individuele bewustzijn, maar gerepresenteerd in een bijna ego-loze vorm, met slechts enkele tekenen van menselijke aanwezigheid.

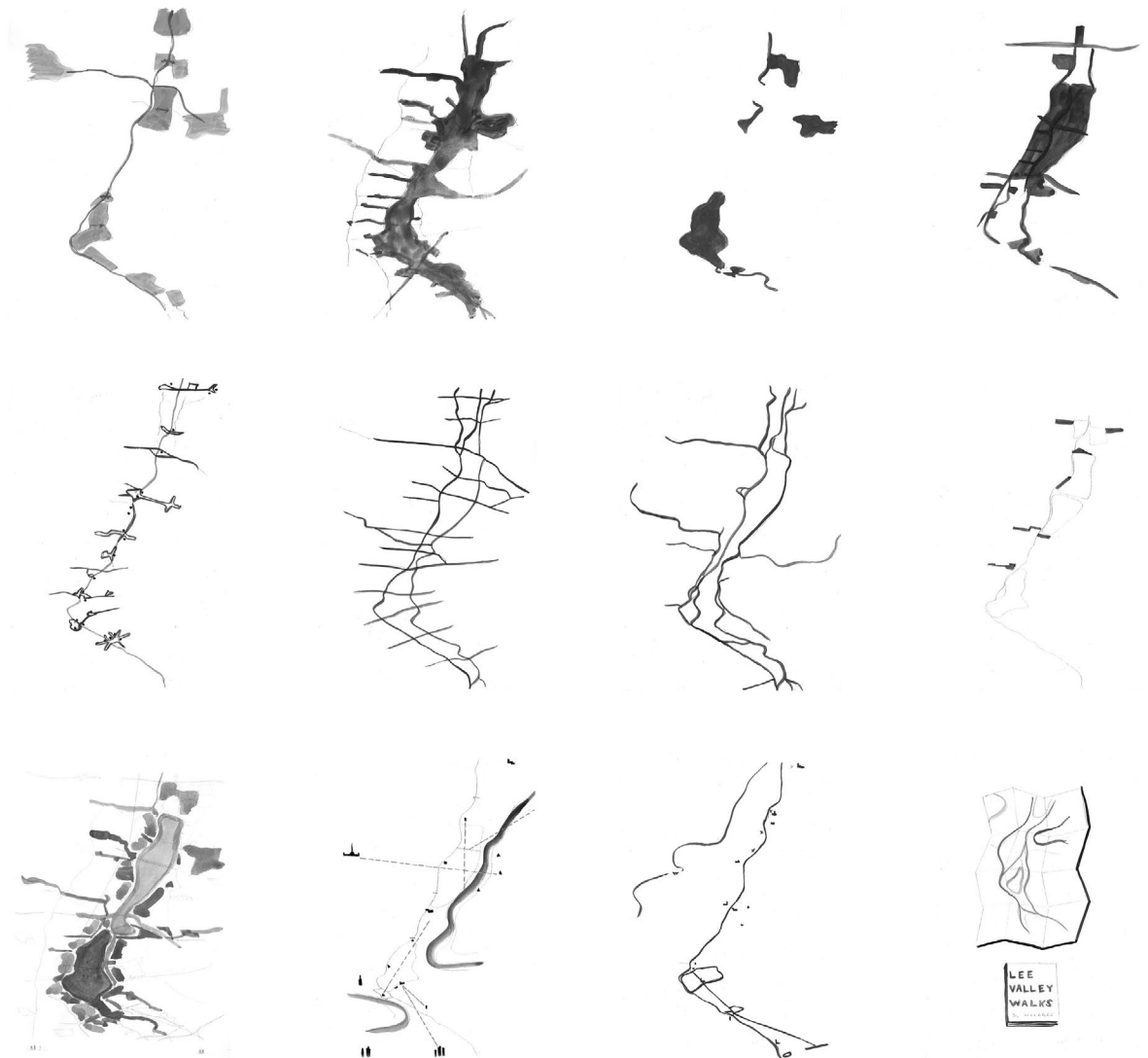
Onder de *stakeholders* leidde de belevingswaarde en het neutrale gezichtspunt van deze tekeningen tot zowel betrokkenheid als afstandelijkheid. Per bijeenkomst bekeken we verschillende projectgebieden en uit de reacties op specifieke locaties kwam een aantal draadjes naar voren. De voorstellen werden steeds multifunctioneler: de zijrivieren hadden bijvoorbeeld meer overstromingsopvangcapaciteit nodig en die zou kunnen worden gerealiseerd in lokale parken, waarvan dan meteen het landschappelijke karakter kon worden versterkt. De voorstellen werden verder ontwikkeld tijdens één-op-één overleg met alle belanghebbenden, zodat we ons konden aanpassen aan de vele beperkingen en hun projecten konden verwerken als schakels in een bredere keten. Met het potlood in de hand was ik net zo goed secretaris als auteur. Het ontwerp was niet plotseling, individueel en vastomlijnd, maar eerder geleidelijk, collectief en met een open einde.

Terwijl we nadachten over de beste manier om de draden van de strategie samen te binden, beseften we dat onze gecomprimeerde projectie eindeloos kon worden uitgebreid; de delen die we getekend hadden, konden worden samengevoegd tot een overzichtstekening. Het resultaat is een digitale tekening waarop de acht gebiedsschema's over elkaar op een enkele basis zijn gelegd: een mozaïek als representatie, voor een strategische dimensie als een mozaïek. We hebben de tekening op een lengte van 2,5 m uitgeprint en ik heb de spichtige lijntjes vertaald in een robuuste gouache, die de diversiteit in nuance van tint en textuur weergeeft. Dit overzicht comprimeert een uitgebreid landschap tot één pagina; het belichaamt een aantal kenmerkende onderdelen van de studie en draagt zo bij aan een verschuiving van de politieke opvatting van het gebied:

- Er kwam een ommekeer in de ontwikkelprioriteiten van een aantal actoren; in plaats daarvan is het netwerk van open ruimten de sturende factor voor de identiteit van het gebied.
- De vallei wordt voorgesteld als een rivierstelsel; de oost-westverbindingen met lokale parken, zijrivieren en hoofdstraten zijn sterk benadrukt. Het

drawn could be pieced together into an overview. The resulting digital drawing overlays all eight area schemes onto a single base: a mosaic representation of a mosaic strategy. We plotted this at a length of 2.5 m, and I translated the wispy lines into robust patches of gouache, representing the diversity in nuances of hue and texture. This overview compresses an extensive landscape onto a single page; it embodies several distinctive strands of the study, thereby helping to shift the political understanding of the area:

- The focus on development privileged by certain actors is inverted, instead the open space network is represented as the formative element of the area's identity.
- The valley is represented as a river system, in which the east-west connections to local parks, tributary streams and high streets are given a strong presence. This reconstitutes the chain of open spaces as something that transcends the linear Regional Park, with a large stake for the boroughs at the edge.

Wetherford Watson Mann Architects, thematic calligrams for the strategy/
thematische kalligrammen ten behoeve van de strategie, Upper Lee Valley Landscape Strategy, 2009

snoer van open ruimten gaat daarmee verder dan het lineaire Regional Park, waarbij vooral veel aandacht wordt besteed aan de belangen van de randgemeenten.

- De schaal en het transformatiepotentieel van de locatie bij de Walthamstow Reservoirs werd levendig gecommuniceerd.
- De versnippering van eigendom, gebruik en karakter wordt omarmd en bijeengehouden door een matrix van verbindingen. De overzichtstekening maakt van dit landschap van grenzen en randen een centrum. Dit wordt nog versterkt door de voor de studie gekozen titel, ‘From Edge to Common Ground’.

De rol van 2,5 m werd in het eindrapport opgenomen, eerst in zijn geheel, sterk verkleind, en vervolgens bijna op ware grootte maar dan in drie delen, waardoor de honderden ‘spelden’ en vele clusters als lokale eenheden kunnen worden gelezen. Naast deze synthetische tekening zat er ook een reeks thematische kalligrammen bij die in gouache op dezelfde projectieve basis waren getekend, waarbij 12 principes ter ondersteuning van verdere ontwikkeling waren geaccintueerd.

Paradoxaal genoeg vloeide er uit een strategie die was opgezet als een serie acupuncturale ingrepen, toch een enkel groot project voort. Om het ‘Walthamstow Wetlands’-project te realiseren, werd een samenwerkingsverband ontwikkeld tussen de Waltham Forest Council, het waterbedrijf, de stadsregio en een Wildlife Trust. Dit partnerschap was de institutionele evenknie van de symbiose tussen infrastructuur en ecologie en tussen plaatselijke toegankelijkheid van de natuur en regionale recreatiemogelijkheden. Daardoor kon een project worden ontwikkeld dat eerder multifunctioneel was dan op zichzelf staand, en dat verschilde van de projecten die de belanghebbenden elk zelfstandig

Wetherford Watson Mann Architects, Walthamstow Wetlands, Coppermill Tower viewing platform / Coppermill Tower uitkijkplatform, 2017

- The scale and transformational potential offered by the site at Walthamstow Reservoirs was vividly communicated.
- The fragmentation of ownership, use and character is embraced, bound together by a matrix of connections. The representation turns this landscape of borders and edges into a centre – reinforced by the title chosen for the study, ‘From Edge to Common Ground’.

The long scroll was incorporated in the final report, first as a whole, greatly reduced, then redivided into three sections at almost full scale, enabling the hundreds of ‘needles’ and many clusters to be read as local totalities. This synthesis was complemented by a series of thematic calligrams, drawn in gouache on the same projective base, picking out a dozen principles to guide further development.

Paradoxically, out of a strategy conceived as many acts of acupuncture, one large project emerged. To realise the ‘Walthamstow Wetlands’ project, a collaborative partnership was developed, encompassing the Waltham Forest council, the water company, the mayor’s office and a wildlife trust. This partnership expressed in institutional form the symbiosis between infrastructure and ecology, and between local access to nature and regional leisure, enabling the development of a project that is multifunctional rather than singular, and different to what any of the stakeholders would implement independently, supported by an assembled raft of capital and revenue funding. From 2012 to 2017, we developed this project with Kinnear Landscape Architects, who brought rigour, wit and sensibility to the substantial landscape challenges. Together we transformed this divided edge into a common ground for East Londoners.

While many strokes of the pencil from the landscape strategy have been quietly forgotten, and others have developed in other hands, here at Walthamstow Wetlands we have tested each line through detailed study and construction. In an area of the regional park that was previously no more than a towpath wide, a 200-hectare reserve has been opened up, easily accessible from two Underground stations, by the construction of one new bridge and a path through the heart of the ten reservoirs. Two hectares of reed bed and careful screen planting along certain paths enhance and protect the habitat of the significant bird population. The new entrance off Forest Road is a boardwalk in rusty steel along the wild Old River Lea, while the entrance off Coppermill Fields is a short bridge that links into the central path, bypassing the operational compound of the water company and opening up access to a viewing tower in the old chimney. The paths follow the streams, and their nodes are marked by infrastructural buildings. These bridges, paths, habitats and towers were all first sketched out in the strategy. While they have been enriched by the care and knowledge of many others, they started their existence at the tip of a pencil on a bird’s-eye drawing. The most miraculous of all the translations from fragile graphite to constructed physicality is the elevated viewing platform at the top of the Coppermill Tower: first glimpsed in 2009 and accessed in 2012, it was only in 2017, when the stair was already being fabricated and the void was scaffolded, that we could finally see the long-anticipated view. Now, after climbing a hanging steel stair within the old beam-engine shaft, you look out through the brick arcade and see millennia of geology continued in centuries of engineering – where industrialised abuse is countered by natural resilience.

From this elevated viewpoint the floodplain is reconstituted as a surprising collective landscape.

zouden hebben uitgevoerd. Het project kon worden gerealiseerd dankzij een scala van kapitaal- en inkomstenbronnen. Tussen 2012 en 2017 ontwikkelde ons bureau dit project samen met Kinnear Landscape Architects, dat de aanzienlijke landschappelijke uitdaging met precisie, intelligentie en gevoel tegemoet trad. Samen transformeerden we deze verdeelde rand in een gemeengoed voor de bewoners van Oost-Londen.

Terwijl veel potloodlijnen uit de landschapsstrategie in de vergetelheid zijn geraakt en andere zich in andere handen hebben ontwikkeld, hebben we hier in de Walthamstow Wetlands elke lijn door middel van gedetailleerd onderzoek en constructie beproefd. In een strook van het regionale park, voorheen niet breder dan een jaagpad, is een 200 ha groot natuureservaat ontsloten dat gemakkelijk bereikbaar is vanaf twee metrostations, door de bouw van een nieuwe brug en de aanleg van een pad midden over het terrein met de tien waterreservoirs. Twee ha rietland en nieuw aangelegde bermbeplanting langs bepaalde paden versterken en beschermen het leefgebied van de waardevolle vogelpopulatie. De nieuwe ingang ter hoogte van Forest Road bestaat uit een plankier in roestig staal langs de wilde Old River Lea, terwijl een korte brug ter hoogte van Coppermill Fields aansluit op het centrale pad en zo het werkgebied van het waterbedrijf omzeilt en de uitkijktoren in de oude schoorsteen ontsluit. De paden volgen de beekjes en hun knooppunten worden gemarkeerd door infrastructurele bouwwerken. Deze bruggen, paden, leefgebieden en torens werden allemaal voor het eerst in de strategie geschetst. Hoewel ze door de zorg en kennis van veel anderen zijn verbeterd, zijn ze hun bestaan begonnen op een vogelvluchttekening. Het meest wonderbaarlijk van alle vertalingen van fragiel grafiet tot gebouwde materialiteit is het verhoogde uitkijkplatform op de top van de Coppermill Tower: die werd het eerst in 2009 gespot en in 2012 betreden, maar het was pas in 2017, toen de trap al werd gefabriceerd en de leegte was gevuld met steigers, dat we eindelijk van het langverwachte uitzicht konden ervaren. Na de hangende stalen trap in de schacht van de oude balansmachine te hebben beklommen, kijk je nu door de bakstenen bogen neer op millennia van geologie en eeuwen van ontwikkeling – waar industrieel misbruik wordt tegengegaan door natuurlijke veerkracht.

Vanaf dit verhoogde uitkijkpunt is de vallei getransformeerd tot een verrassend collectief landschap.

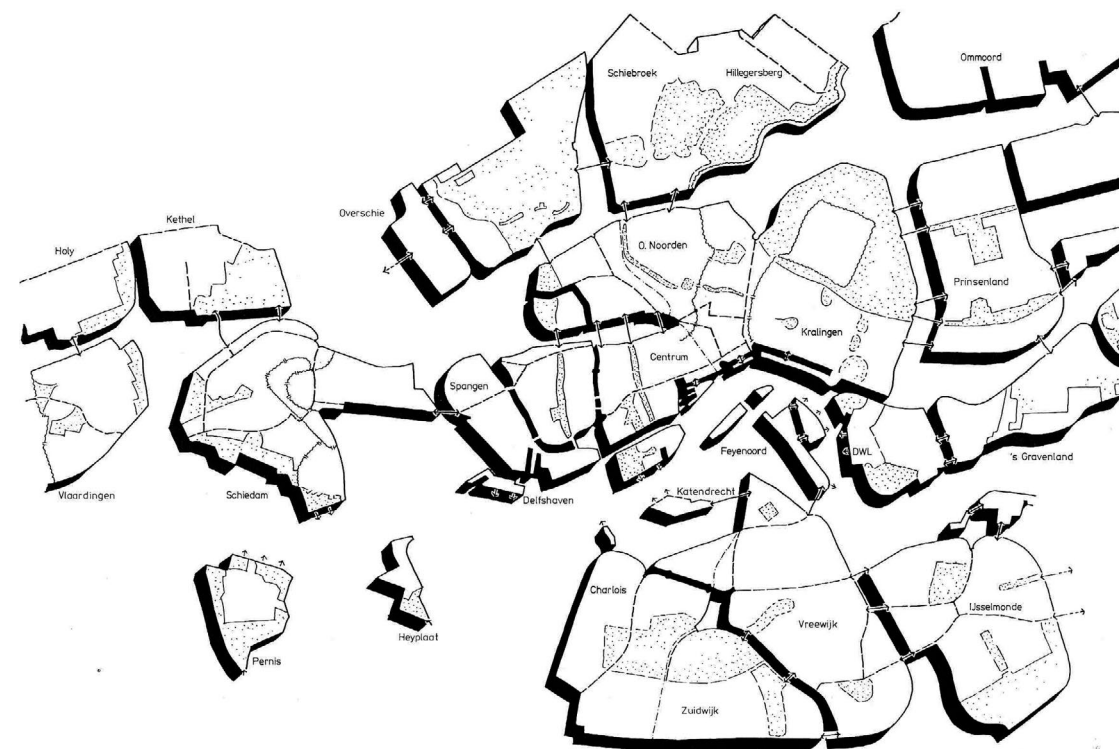
Vertaling: InOtherWords, Maria van Tol

Redrawing the Map

Oscillating between Resemblance and Alienation

How do drawing and designing relate to each other? In what way does drawing facilitate the transition from analysis to design? How can this be learned? How can it be taught? These questions have preoccupied me throughout my career – as a student, as a reflective practitioner in my urban design studio *Palmbout Urban Landscapes*, and in recent years as a professor at Delft University of Technology. Designing starts by getting a grip on the assignment and the location involved. The site is not just a neutral, distant background to a design. In urban and landscape design, the essence of the assignment lies in the site itself, in the directing and guiding of its transformation. Sites usually extend far beyond one's direct range of vision. Images, maps and drawings are indispensable tools to come to understand them. It takes more than just 'looking at' a location, more than just registering and collecting data about what it is. It requires 'constructive perception': a form of perception aimed at recognising and constructing the possibilities for change that are embedded in it.¹ For this reason, redrawing the map has always been important to my work. It has enabled me to see 'the same yet different', in search of both resemblance and alienation.

¹ Barbara Tversky, *Mind in Motion: How Action Shapes Thought* (New York: Basic Books, 2019), 266, 356.

Frits Palmboom, Rotterdam as an agglomeration of islands (design site at the right middle edge)/ Rotterdam als een opeenhoping van eilanden (afstudeergebied aan de rand rechts midden), 1981